

Sammanfattning

Inledning

Lärande är nyckeln till Europas framtid. I ett samhälle och ett ekonomiskt system som i allt högre grad förutsätter ett effektivt informationsutnyttjande, är människors förmågor och kunskaper en avgörande faktor för det framtida väståndet. Lärande har hög prioritet i Europeiska unionen (EU) och dess medlemsstater liksom för arbetsmarknadens parter.

Varje medlemsstat har sina egna utbildningstraditioner och sina egna strategier för lärande, inte minst när det gäller yrkesutbildning. De snabba teknologiska, ekonomiska och sociala förändringarna har gjort lärandet mera angeläget, men också mer komplicerat. Följaktligen finns mycket att vinna på informations- och erfarenhetsutbyte mellan yrkesutbildare på alla nivåer. Ett sådant utbyte kan stimulera debatten, ge nya idéer och utveckla yrkesutbildningen så att den svarar mot de krav som ställs i dagens samhälle.

Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning (Cedefop) inrättades för att stödja EU-Kommissionen i arbetet med att främja och utveckla yrkesutbildning på gemenskapsnivå, och för att bidra till de insatser som görs i medlemsstaterna och av arbetsmarknadsparterna genom att främja informations- och erfarenhetsutbyte i frågor av gemensamt intresse.

Cedefop:s mål

Cedefop:s mål är att vara en referensälla som kan förse beslutsfattare och utbildare, på alla nivåer inom EU, med goda förutsättningar för välgrundade ställningstaganden genom information som ger en bättre förståelse av yrkesutbildningens utveckling. Cedefop vill också stimulera forskning, som identifieras trender inom yrkesutbildningsområdet och forskning med frågeställningar av hög relevans för beslutsfattare.

Cedefop:s verksamhet 1999

I Cedefop:s verksamhet under 1999 betonas tre huvudteman i anslutning till de prioriteringar på medellång sikt för perioden 1997-2000 (se bilaga 1) som Cedefop:s styrelse enats om. Dessa teman är följande:

- att främja kompetensutveckling och livslångt lärande,
- att följa yrkesutbildningens utvecklingen i medlemsstaterna, och
- att verka för mobilitet och erfarenhetsutbyte i Europa

Arbetsprogrammet för 1999 har tre huvuddelar:

- Att utveckla kunskap och expertis - sker genom fokuserade teman och tydligt innehåll i Cedefop-projekt och genom systematisk verksamhet i Cedefop:s tematiska nätverk.
- Utbyte och dialog, att stimulera till debatt - omfattar studiebesöksprogrammet och annan verksamhet för att främja diskussion bland och mellan beslutsfattare, forskare och utbildare.
- Att hålla människor informerade; information och spridning - handlar om att göra Cedefop:s informationstjänst och kunskapsspridning känd och nyttjad.

Huvuddelarna diskuteras nedan.

Att utveckla kunskap och expertis

Tolv projekt kommer att genomföras under 1999. De listas nedan inom det tema de tillhör. Projekttitlarna anges med fetstil.

Inom temat ***att främja kompetensutveckling och livslångt lärande*** följer Cedefop utvecklingen av den bas av färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. En sådan underlättar integration på arbetsmarknaden och gör det möjligt för människor att anpassa sig till förändrade behov och förutsättningar. Under 1999 finns fyra projekt inom detta tema.

Trots olikheter mellan olika medlemsländers utbildningsväsenden, har de det gemensamma syftet att utveckla kompetens som främjar sysselsättning och karriärmöjligheter. Med utgångspunkt från fyra gränsöverskridande projekt i Leonardo da Vinci-programmet, studerar Cedefop-projektet **nyckelkvalifikationer och förnyelse av läroplaner för yrkesutbildning** olika sätt att se på "nyckelkvalifikationer" i EU, hur de identifieras, hur de lärs in och hur de i olika nationella sammanhang inarbetas i läroplanerna.

Företagsledning och anställda i små och medelstora företag behöver ett brett spektrum av kompetens. De måste, i jämförelse med stora företag, handskas med många olika problem och beslut som rör finansiering och av lärande och vidareutbildning. Projektet **lärande i små och medelstora företag** syftar till att ge praktiskt stöd till företagsledning och anställda i små och medelstora företag. Projektet skall undersöka vilken betydelse den rådgivning och det stöd som står till förfogande, har för deras anpassning till ekonomiska, teknologiska och sociala förändringar. Projektet skall också studera den inverkan olika nationella och sektoriella kontext (bl.a. kollektiva avtalsförhandlingar och medverkan från arbetstagarorganisationer) har på små och medelstora företag och på utvecklingen av deras humankapital.

Cedefop:s arbete med **identifiering och utvärdering** av informellt lärande under det senaste året, gav en översikt över de metoder som används i Europa och reste nyckelfrågan om hur värdefulla de är. En metod är av ringa faktiskt värde, oavsett hur avancerad den är, om den inte accepteras på arbetsmarknaden. I år kommer den privata och offentliga sektorns utvärderingsmetoder att jämföras. Dessutom kommer en granskning att göras av hur standardiseringar görs, när det gäller krav på yrkeskvalifikationer och av de metoder som används inom olika sektorer.

Projektet **yrkeskunskaper och informationssamhället** tar sin utgångspunkt i den ökande användningen av informations- och kommunikationsteknik, och skall studera de krav detta ställer på yrkeskunskaper och arbetsorganisation. Projektet syftar också till att söka nya sätt att analysera framtida kunskapsbehov och till att beskriva hur kunskapsbehov tillgodoses inom olika sektorer av arbetsmarknaden.

Inom temat **att följa yrkesutbildningens utveckling i medlemsstaterna** kommer Cedefop att rapportera om både allmän och specifik utveckling i medlemsstaterna. Under 1999 finns fem projekt inom temat.

Cedefop kommer att komplettera och uppdatera den information som finns insamlad om **medlemsstaternas yrkesutbildningar** och göra den tillgänglig på cd-rom. Cedefop kommer också, i samarbete med Eurydice och Europeiska utbildningsstiftelsen, att ge ut sammanfattande beskrivningar av den grundläggande utbildningen i medlemsstaterna och i de länder i Central- och Östeuropa som ansöker om medlemskap.

Förnyelse är nödvändig för att yrkesutbildningen skall hålla hög kvalitet. Under 1999 kommer Cedefop att fortsätta att stödja EU-Kommissionen och **följa förnyelser** genom att identifiera och sprida nyskapande idéer, särskilt sådana som utvecklats inom Leonardo da Vinci-programmet.

För att skapa en bättre förståelse av strukturen i olika yrkesutbildningar i Europa kommer Cedefop att fortsätta att samarbeta med EU-Kommissionen och Eurostat för att förbättra den beskrivande statistiken inom yrkesutbildningsområdet. I år kommer speciella **nyckeldata om yrkesutbildningen i EU** att ges ut som gäller övergången från skola till arbete. Cedefop kommer också att utveckla indikatorer i anslutning till yrkesutbildningars effektivitet och kostnader.

Frågor kring **finansieringen av yrkesutbildningen**, regeringars, företags och enskildas ansvar liksom arbetsmarknadsparternas roll är föremål för en intensiv debatt. Cedefop kommer att bidra till debatten om vilka finansieringsformer som kan användas för att fördela resurser till yrkesutbildningen genom en analys av finansieringsstrukturer för yrkesutbildning i medlemsstaterna. I projektet kommer också förhållandet mellan kostnader för och utbyte av fortbildning att undersökas.

Under 1999 kommer Cedefop att ge ut sin första **rapport om yrkesutbildningspolitiken i Europa**. Utvecklingen på europeisk nivå kommer att studeras genom att central delar i europeiska regelverk för yrkesutbildning sammanställs. Huvudtrenderna i yrkesutbildningspolitikens utveckling kommer att identifieras, för att möjliggöra utveckling av regelverken, och för att göra det möjligt att bedöma styrkor och svagheter i förhållande till de utmaningar yrkesutbildningen står inför.

Inom temat *att verka för mobilitet och erfarenhetsutbyte i Europa* är Cedefop:s mål att öka förståelsen för olika kvalifikationssystem och att informera om mobilitet. Under 1999 finns tre projekt inom temat.

Projektet **yrkeskvalifikationers transparens** kommer att förbättra förståelsen och samarbetet på området genom att skapa ett europeiskt forum där informations- och åsiktsutbyte kan ske. Forumet kommer att stödja medlemsstaterna och EU Kommissionen i ansträngningarna att finna hållbara och rättvisande metoder som ger möjligheter till ömsesidig förståelse för innehåll och kvalitet i olika utbildningar. Projektet kommer också att ge en överblick över utvecklingen i Europa inom fältet i anslutning till ett antal sektorer inom arbetsmarknaden och bidra till att sprida kännedom om det arbete som utförs inom Leonardo da Vinci-programmet.

Mobilitet förknippas ofta med utbytes- och platsförmedlingsprogram. I Cedefop:s projekt **mobilitet i Europa: stöd och information** kommer de långsiktiga effekterna av gränsöverskridande platsförmedling och av integration av internationell kompetens i företag att studeras. Former för att främja gränsöverskridande ”anställningsbarhet” kommer att undersökas, liksom utveckling av kursplaner, yrkesvägledning och underlag som behövs för att stödja utvecklingen. Förutom detta kommer också beteendemässiga faktorer av betydelse för mobilitet att analyseras.

Den utveckling i Europa som följer av ekonomisk och social förändring har stor betydelse för den kompetens som behövs i framtiden och för den politik som behöver föras för att göra relevant kompetensutveckling möjlig. Under tryck av näraliggande problem kan överblick ofta förloras. För att ge möjligheter till strategisk överblick kommer Cedefop under 1999 att skissera **scenarion och strategier för yrkesutbildning** i syfte att stimulera debatt om yrkesutbildningspolitikens utveckling i medlemsstaterna och i de länder som ansöker om medlemskap.

I motsats till projektarbetet, som är knutet till prioriterade områden, omfattar Cedefop:s två tematiska nätverk, **trender i yrken och kvalifikationer** och **utbildning av utbildare**, samtliga de tre ovan nämnda temana. Nätverken underlättar kontakten med och mellan nyckelpersoner och organisationer och stimulerar diskussion och samarbete på europeisk nivå. De förmedlar också expertis och metoder att överföra information och goda exempel.

Utbyte och dialog: att stimulera till debatt

Cedefop har utvecklat olika sätt att stödja diskussion av en mängd olika frågor som rör yrkesutbildningen liksom av resultat från Cedefop-projekten.

Studiebesöksprogrammet stimulerar till utbyte av erfarenheter och information mellan experter från olika länder med olika bakgrund genom att ge dem möjlighet att besöka en annan medlemsstat. Mer än 750 platser kommer att ingå i programmet under 1999, inberäknat platser för experter från länder i Central- och Östeuropa. Under första halvåret kommer traditionella besök att organiseras för att studera system och organisation i vissa länder. Under andra halvåret kommer tyngdpunkten att ligga på särskilda temaseminarier. Programmet riktar sig främst till specialister på yrkesutbildning inom den offentliga förvaltningen och till organisationer som drivs av arbetsmarknadens parter.

“Agora” Thessaloniki skapar möjligheter för forskare, parter på arbetsmarknaden och politiker att mötas och bryta sina olika synpunkter mot varandra. Varje år organiserar Cedefop tre “Agoras” där 30-50 deltagare från EU:s medlemsstater kommer samman. Deltagarna är forskare och akademiker, beslutsfattare, arbetsgivarrepresentanter och företrädare för anställda och fackföreningar. Varje “Agora” har ett särskilt tema och ger forskare feedback på forskningens betydelse för beslutsfattare och för parterna på arbetsmarknaden, vilka i sin tur får tillfälle att ta ställning till forskningens betydelse för dem och deras arbete.

Cedefop kommer att fortsätta att stödja EU-Kommissionen, medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter, som **deltagare i policyutvecklingen**, genom att förse dem med underlag och information. Under 1999 kommer särskild uppmärksamhet att ägnas åt att identifiera och tillgodose arbetsmarknadsparternas särskilda behov. Cedefop kommer att fortsätta att sträva efter att förbättra kontakterna och samarbetet med andra organisationer, särskilt Eurydice, Europeiska utbildningsstiftelsen och OECD. Genom att **ge stöd till forskningsamarbete** stimulerar Cedefop jämförande forskning och analys och sprider information om resultaten genom Europeiska forskningskatalogen. Katalogen sammanfattar den yrkesutbildningsforskning som bedrivs i medlemsstaterna och kommer att ges ut för andra gången under 1999. Cedefop sammanför också forskare i gränsöverskridande nätverk så att verksamma inom yrkesutbildningsområdet kan utbyta kunskaper och erfarenheter.

Att hålla människor informerade: information och spridning

Cedefop:s informations- och kommunikationspolicy syftar till att tillhandahålla ett utbud av informationstjänster och publikationer till en bred publik, väl avvägt mellan elektronisk och tryckt form. Cedefop:s icke-periodiska publikationer omfattar beskrivningar av nationella system för yrkesutbildning och rapporter från Cedefop:s projekt.

Cedefop ger ut två **tidskrifter**. **The European Journal for Vocational Training**, kommer ut tre gånger per år på tyska, franska, engelska, spanska och portugisiska och i den redovisas resultat från forsknings- och utvecklingsarbete inom yrkesutbildningen i syfte att stimulera debatt bland beslutsfattare, forskare och utbildare i Europa. Under 1999 kommer tidskriften att ges en ny struktur. Varje enskilt nummer kommer inte, som hittills, att behandla enbart ett speciellt tema (även om enstaka nummer kan göra det). I stället kommer ett antal olika ämnen att behandlas i varje nummer.

Den andra tidskriften, **Cedefop Info**, som också den kommer ut tre gånger per år på tyska, franska och engelska är gratis och innehåller information i tidningsform om utvecklingen inom yrkesutbildningsområdet i ett europeiskt perspektiv.

Cedefop:s informationstjänst kompletteras av dess **biblioteks- och dokumentationstjänst**, som tillhandahåller information till Cedefop:s samarbetsparter, kunder och personal kring ett stort antal frågor inom yrkesutbildningsområdet. Sedan 1998 har "**Elektroniska utbildningsbyn**" (ETV) blivit en central plattform för att främja informationsutbyte och diskussion mellan specialister på yrkesutbildning. ETV möjliggör informationsutbyte genom on-line forum, konferenser och kataloger. ETV ger tillgång till informationsdatabaser om yrkesutbildning och ger "byborna" (registrerade användare) information i anslutning till ett antal områden så snart den finns tillgänglig. Byn hade i november 1998 ca 1500 invånare och avsikten är att under 1999 öka antalet och att utveckla de tjänster som tillhandahålls. Förutom detta ger Cedefop:s **Hemsida** mer allmän information till en större publik och till utbildare på ett stort antal språk. Under 1999 kommer hemsidan att utvecklas, så att informationen kommer att finnas tillgänglig på fler EU-språk.

Till sist

Arbetsprogrammet för 1999 är utmanande. Det speglar Cedefop:s ambition att påverka utveckling och yrkesutbildningspolitik genom arbete med hög kvalitet och av hög relevans för dess avnämare och samarbetsparter.